

Den fjerde sameparlamentarikerkonferanse 20. februar 2014 i Ubmeje/Umeå, der representanter fra sametingene i Finland, Norge og Sverige, samt representanter for samiske organisasjoner i Russland deltar, har besluttet å gi følgende felles uttalelse¹:

Vi gjentar vår forpliktelse til å fremme gjennomføringen av erklæringene fra de tidligere parlamentarikerkonferansene i Jáhkåmáhkke/Jokkmokk (2005), Ruávinjargâ/Rovaniemi (2008) og Kirkonjárga/Kirkenes (2011),

Vi krever at regjeringene i Finland, Norge, Sverige og Russland skal fremme gjennomføringen av målsetningene i Samisk parlamentarisk råds miljøpolitiske strategi vedtatt i 2010,

Vi minner om at selvbestemmelsesartikkel 1 i konvensjonen om sivile og politiske rettigheter også gjelder urfolk og deres rett til å bestemme over bruken av naturressurser i egne områder,

Vi fremhever samekulturens sterke tilknytning til naturen og hvilken betydning et rent miljø har for samekulturens fremtid,

Vi legger frem vår store bekymring for hvordan stillingen til urfolk, og spesielt samene, i Russland blir svakere, og vi ber Russland om å forbedre urfolkens rettigheter,

Vi understreker at nordisk samekonvensjon har stor betydning for samene som ett folk og vi viser vår store bekymring for den sene framgangen i videre forhandlinger om avtalen,

Vi legger med glede merke til at Sveriges grunnlov anerkjenner samene som ett folk, og vi minner om at Norges og Finlands grunnlov anerkjenner samene som urfolk,

Vi krever at Finland, Sverige og Russland ratifiserer ILO-konvensjon 169 og at Norge implementerer i loven også samenes historiske rettigheter til ressursene i havet

Vi minner om at Finland, Norge, Sverige og Russland har ratifisert FNs konvensjon om biologisk mangfold (CBD) samt om konvensjonens betydning for vern av et biologisk mangfold og urfolks kulturer, og krever at statene intensiverer gjennomføringen av konvensjonen i samarbeid med sametingene i Finland, Norge og Sverige samt i samarbeid med samiske organisasjoner i Russland,

Vi krever at statene Finland, Norge, Sverige og Russland forplikter seg til å sette FNs urfolkserklæring ut i kraft og vi viser i den forbindelse til rapporten som FNs spesialrapportør

¹ 91 parlamentarikere var tilstede. Det ble avgitt 66 ja-stemmer, 13 nei-stemmer, 3 blanke. 9 representanter avstod fra å stemme. Fremskrittspartiet, Sametinget i Norge, fremmet skriftlig reservasjon, Nordkalottfolket og Fastboende Liste, Sametinget i Norge, fremmet skriftlig reservasjon. Sametinget i Finland fremmet skriftlig reservasjon.

Oversatt fra finsk til norsk. Originalspråk er finsk og nordsamisk

James Anaya ga til FNs generalforsamling i 2013, hvor det legges vekt på den rettslige betydningen av erklæringen som en veiledning i gjennomføringen,

Vi minner om at FNs spesialrapportør James Anaya la frem i 2010 en rapport om samenes situasjon i Norge, Sverige og Finland og *krever* at Russland, Norge, Sverige og Finland tar hensyn til rapportens anbefalinger og setter rapportes anbefalinger ut i verk i samarbeid med sametinget i Norge, Sverige og Finland samt med urfolkene i Russland,

Vi minner om anbefalingene fra FNs spesialrapportør i rapporten om Extraktiv industri og urfolk (A/HRC/24/41)² og *krever* at den norske, den svenske, den finske og den russiske staten tar hensyn til anbefalingene og gjennomfører disse i samarbeid med sametingene i Norge, Sverige og Finland samt med urfolkene i Russland,

Vi forplikter oss til å fremme bærekraftig utvikling for samene og *krever* at den norske, den svenske, den finske og den russiske staten setter i verk Rio + 20 erklæringen "The Future We Want" i samarbeid med sametinget i Norge, Sverige og Finland samt de samiske organisasjonene i Russland.

Vi erklærer herved følgende;

Artikkel 1

Samene er ett selvstendig folk, og boområdet deres, Sápmi er et område fordelt over fire land. Sápmi er samenes tradisjonelle område og vårt felles hjem, hvor samene fra uminnelige tider tilbake har grunnleggende rettigheter til land, vann og naturressurser.

Artikkel 2

Samenes selvbestemmelsesrett gir oss rett til å selv beslutte, ved hjelp av våre politiske organ, hvilken utvikling vi ønsker for våre samfunn og hvordan vi ønsker å forvalte og bruke naturressursene i våre områder på grunnlag av internasjonal folkerett og med grunnlag i samenes rettigheter.

Artikkel 3

Samene er et urfolk som har rett til sine tradisjonelle landområder, vann og naturressurser. Samenes representative organ, Sametingene, skal effektivt kunne være med å påvirke avgjørelser som gjelder samenes rettigheter, kultur, naturressurser og arealbruk. Statene skal forhandle med sametingene og som målsetning prøve å oppnå enighet både lokalt, regionalt,

² <http://unsr.jamesanaya.org/annual-reports/report-to-the-human-rights-council-a-hrc-24-41-2013>. Report of the Special Rapporteur on the rights of indigenous peoples, James Anaya, Extractive industries and indigenous peoples.

Oversatt fra finsk til norsk. Originalspråk er finsk og nordsamisk

nasjonalt og internasjonalt nivå. Sametingene skal også være med på å bestemme når det gjelder framgangen i juridiske, politiske, økonomiske, kulturelle og sosiale saker.

Artikkel 4

Vi samer skal ha rett til å utøve våre egne tradisjonelle næringer i egne tradisjonelle områder på grunnlag av våre kulturelle tradisjoner og rettigheter. Sametingene og samiske lokal samfunn skal konsulteres, i samsvar med prinsippene om fritt og informert samtykke, om samenes tradisjonelle næringer i våre tradisjonelle områder etter samenes kulturelle tradisjoner og rettigheter.

Artikkel 5

Vi samer berøres av statenes og bedriftenes økonomiske, politiske og militære interesse for det arktiske området og dets naturressurser. Olje- og gassutvinning, økt transport samt åpning av sjøleier i det arktiske området øker mulighetene for miljøødeleggelser. De nordlige områdene er urfolkenes hjem. Områdets naturmiljø er sårbart, og all økonomisk og politisk virksomhet i området påvirker urfolkenes mulighet til å linvære seg. Sammen med de negative virkningene som klimaendringenes fører med seg, kan en uholdbar utnyttelse av naturressursene i det arktiske området virke ødeleggende på samekulturen og dens framtid.

Artikkel 6

Samefolkets framtid, vårt levebrød, våre næringer, våre tradisjoner, våre historiske rettigheter og vår tradisjonelle kunnskap, er sterkt knyttet til land og vann i våre tradisjonelle boområder. Nataurressursene skal også i framtiden gi levebrød til vårt folk og bevare vår verdifulle kulturarv til de kommende samiske slektsledd.

Artikkel 7

Ved planlegging av mineralvirksomhet i samiske tradisjonelle områder, skal det foreligge ett fritt og informert samtykke fra det samiske folket og rettighetshavere. Det samiske folket og rettighetshavere, skal i samsvar med urfolkerklæringen, få andel av inntektene fra mineralvirksomheten. For virkningene av gruvedrift og virksomhet knyttet til dette, som bygging av veier, skal erstatning gå til det samiske folk.

Statene der samer bebor er pliktige til å kreve at industrien og særskilt mineralindustrien umiddelbart skal ta mer effektive metoder i bruk for miljøovervpking og for fjerning av miljøforurensning. Statene Norge, Finland, Sverige og Russland må stramme inn sine lovreguleringer for miljøvern og straffene for brudd på miljøvernsløvene. Gruvevirksomhet som drives i samenes tradisjonelle boområder er pliktige til å erstatte skader de forårsaker i samenes bomiljø både i form av tilbakevirkende kompensasjon og aktiv reparasjonsvirksomhet av miljøet.

Artikkel 8

Oversatt fra finsk til norsk. Originalspråk er finsk og nordsamisk

Norge, Sverige og Russland skal fornye gruve-/minerallovene slik at de er i samsvar med folkeretten. Det er absolutt påkrevet at ikke Finlands gruvelov reduserer forbudet mot svekking av samekulturen mer enn slik det er nå.

Artikkel 9

Statene Finland, Norge, Sverige og Russland må i samråd med sine respektive sameting, og i Russland med de samiske organisasjonene, når utnyttelse av naturressurser planlegges i samiske tradisjonelle områder, ta i bruk metoder som er basert i lovverket. Med disse metodene skal man vurdere prosjektenes innvirkning på den samiske kulturen, og gjennom dem skal man kunne forhindre skader som kan påvirke den samiske kulturen. Slike er f.eks. Akwé: Kon-retningslinjene i konvensjonen om biologisk mangfold (CBD).

Artikkel 10

Vi samiske parlamentarikere ser, at samene fremdeles kan møte usynliggjøring og strukturell diskriminering av statlige virksomheter. Det forventes at den samiske kulturen, samiske tradisjonelle næringer og de samiske språk skal vike for majoritetskulturens økonomiske og politiske behov. Samene får også møte rasisme i hverdagslivet og i økende grad i sosiale media.

Ved å overse samene og brist for forståelse, vil man rettferdiggjøre ødeleggelse av naturressursene i samiske området til fordel for behovene i majoritetskulturen. Samene må kjempe for sine egne rettigheter og i kraft av det får møte uvitenhet, rasisme og intoleranse. Slik at den samiske kulturen skal overleve, må vi samer sikres retten til å leve i et tolerant miljø der våre tradisjoner og kulturelle ytringer blir respektert.

Artikkel 11

Vi støtter oppfordringene fra FN:s rasediskrimineringskomité, om f.eks. gruveplanene i Rönnbäcken; att Sverige stanser allt pågående arbeid til rasediskrimineringskomiteen har behandlet saken.